

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av hälsoskyddslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att de bestämmelser i hälsoskyddslagen som gäller hushållsvatten ändras så, att de motsvarar rådets direktiv om kvaliteten på dricksvatten.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Genom den hälsoskyddslag (763/1994) som trädde i kraft vid ingången av 1995 upphävdes hälsovårdslagen (469/1965) från år 1965. I hälsoskyddslagen definierades bl.a. begreppen hushållsvatten, vattentäkt och vattenverk; begreppen hade inte definierats i hälsovårdslagen. I hälsoskyddslagen infördes en bestämmelse om att social- och hälsovårdsministeriet vid behov meddelar närmare föreskrifter om bl.a. kvalitetskraven på hushållsvatten och om detaljer i anslutning till kontrollundersökningar. Motsvarande bestämmelse ingick också i hälsovårdslagen.

I rådets direktiv 80/778/EEG om kvaliteten på vatten avsett att användas som dricksvatten, nedan *dricksvattendirektivet*, reglerades för första gången de allmänna krav som gäller kvaliteten på hushållsvatten och övervakningen av hushållsvatten inom Europeiska gemenskapens område. I Finland verkställdes direktivet i enlighet med avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och genom social- och hälsovårdsministeriets beslut om kvalitetskrav på och

kontrollundersökning av hushållsvatten (74/1994). Dricksvattendirektivet hade utarbetats mot bakgrunden av de dåvarande central- och sydeuropeiska medlemsländernas behov och förhållanden, och direktivet har därför varit mindre lämpat för de finländska förhållandena.

Dricksvattendirektivet kritiserades från första början i vissa medlemsländer och framför allt i den europeiska vattenverksorganisationen. År 1993 publicerade Världshälsoorganisationen nya kvalitetsrekommendationer gällande dricksvatten, och detta påskyndade en revidering av dricksvattendirektivet. Europeiska kommissionen lade fram sitt förslag till nytt dricksvattendirektiv den 4 januari 1995. Rådets direktiv 98/83/EG om kvaliteten på dricksvatten, nedan *det nya dricksvattendirektivet*, trädde i kraft den 25 december 1998. Vid beredningen av det nya dricksvattendirektivet beaktades de nordiska förhållandena och subsidiaritetsprincipen, och därför är det inte svårt att genomföra det nya dricksvattendirektivet i Finland.

Det nya dricksvattendirektivet innehåller vissa bestämmelser som förutsätter lagstiftning på nationell nivå. Till skillnad från dricksvattendirektivet täcker det nya dricks-

vattendirektivet också dricksvatten avsett att säljas i flaskor eller i behållare. Däremot har hushållsvatten som förpackas för saluförande i Finland omfattats av hälsoskyddslagens bestämmelser om hushållsvatten.

Det finns inga betydande skillnader i sak mellan hälsoskyddslagens bestämmelser om hushållsvatten och bestämmelserna i det nya dricksvattendirektivet. De artiklar i direktivet som gäller definitionen på begreppet hushållsvatten, kvalitet och avvikelser från kvalitetsnormerna förutsätter dock att hälsoskyddslagen ändras och bringas i överensstämmelse med direktivet. I fråga om sitt principiella innehåll motsvarar ovan avsedda bestämmelser i direktivet de bestämmelser som är i kraft i Finland.

2. Föreslagna ändringar

Det föreslås att 16 § 1 mom. hälsoskyddslagen ändras så, att definitionen på begreppet hushållsvatten ändras i överensstämmelse med definitionen i artikel 2.1 i dricksvattendirektivet. Med hushållsvatten skall, enligt förslaget, för det första avses vatten som är avsett för dryck, för matlagning eller för andra hushållsändamål. Sättet att tillhandahålla vattnet skall inte ha betydelse, utan som hushållsvatten skall betraktas vatten som tillhandahålls genom ett vattenledningsnät, från tankbil eller tankbåt, i flaskor eller i behållare. Med hushållsvatten skall dessutom avses vatten som i livsmedelsföretag används för tillverkning, bearbetning, konservering eller saluföring av varor eller ämnen som är avsedda att förbrukas av människor.

Enligt definitionen skall lagen dock inte tillämpas på naturligt mineralvatten och inte på vatten som är läkemedel. Dessa regleras separat i annan lagstiftning. Förslaget grundar sig på den avgränsning av tillämpningsområdet som anges i artikel 3.1 i det nya dricksvattendirektivet, där det bestäms att dricksvattendirektivet inte gäller de typer av vatten som avses i rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om utvinning och saluförande av naturliga mineralvatten 80/777/EEG och rådets direktiv om tillnärmning av bestämmelser som fastställs genom lagar eller andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter 65/65/EEG.

I det 2 mom. som föreslås bli fogat till

paragrafen skall definitionen på begreppet hushållsvatten avgränsas så, att som hushållsvatten inte betraktas vatten som är avsett uteslutande för användning vid tvättning eller städning, för sanitetsändamål eller för andra motsvarande ändamål. Om förslaget godkänns blir det möjligt att använda t.ex. insjövatten som dusch- och bastuvatten på campingplatser.

Det föreslås att definitionen i 16 § 3 mom. ändras så, att med anläggning som levererar hushållsvatten skall avses en anläggning som levererar vattenledningsvatten eller vatten som skall säljas i flaskor eller i behållare samt är avsett att användas som hushållsvatten. De undantag som medlemsstaterna enligt artikel 3.2 i det nya dricksvattendirektivet enligt prövning får göra från direktivets bestämmelser, det vill säga de anläggningvolymerna som enligt direktivet förutsätter vissa kvalitetskrav och kontrollundersökningar avses bli definierade i en förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Det föreslås att den definition på begreppet vattenverk som ingår i den nuvarande lagen stryks i hälsoskyddslagen. I jord- och skogsbruksministeriet bereds för närvarande en regeringsproposition om en ändring av lagen om allmänna vatten- och avloppsverk (982/1977). Avsikten är att begreppet vattenverk skall definieras i nämnda lag. Eftersom det föreslås att det till 16 § fogas ett nytt 2 mom. blir det nuvarande 2 mom. och det 3 mom. som föreslås ädtrat nya 3 och 4 mom.

Det föreslås att 17 § 2 mom. i överensstämmelse med definitionerna i 16 § ändras så, att begreppet "vattenverk" ersätts med uttrycket "anläggning som levererar hushållsvatten".

Länsstyrelsens befogenhet enligt 17 § 3 mom. att bevilja tidsbegränsade undantag från uppfyllandet av kvalitetskraven föreslås kvarstå. Enligt förslaget skall de väsentliga förutsättningarna för beviljande av undantag anges i lagen, vilket innebär att undantag skall kunna beviljas om leveransen av hushållsvatten inte kan ombesörjas på något annat skäligt sätt på området i fråga och om undantaget inte medför fara för människors hälsa. Motsvarande grunder för undantag ingår i artikel 9.1 i det nya dricksvattendirektivet.

Det föreslås att 18 § 1 och 2 mom. i tekniskt hänseende ändras så, att lagrummen motsvarar den i 16 § föreslagna definitionen på begreppet anläggning som levererar hus-

hållsvatten. Motsvarande tekniska ändring föreslås i 20 § 1 mom. I nämnda moment föreslås inga ändringar som avser innehållet.

Enligt 21 § 1 mom. skall social- och hälsovårdsministeriet genom förordning utfärda närmare bestämmelser om det förfarande som skall iaktas vid ansökan om och beviljande av de undantag som avses i 17 § 3 mom.

Det föreslagna 21 § 2 mom. motsvarar till innehållet huvudsakligen det nugällande 21 § 1 mom. Momentet föreslås bli ändrat vad gäller bemyndigandet av social- och hälsovårdsministeriet att utfärda förordning. Enligt den nuvarande lagen täcker bemyndigandet möjligheten att också vid behov meddela närmare föreskrifter om materialen i lednings- och behandlingsanordningar för hushållsvatten. De produkter inom byggbranschen som råkar i beröring med dricksvatten omfattas av tillämpningsområdet för rådets direktiv 89/106/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om byggprodukter, och kommissionen har påbörjat beredningen av ett enhetligt europeiskt system för godkännande av dessa produkter. I detta skede föreslås därför att bemyndigandet för social- och hälsovårdsministeriet att utfärda förordning begränsas till att gälla endast de hälsorelaterade egenskaper gällande materialen i lednings- och behandlingsanordningar för hushållsvatten.

Dessutom skall enligt 21 § 3 mom. närmare bestämmelser om kvalitetskrav på och kontrollundersökningar av hushållsvatten i små enheter kunna utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Sålunda blir det möjligt att bevilja små vattentäkter som tillhandahåller mindre än 10 m³ hushållsvatten per dag i genomsnitt eller försörjer mindre än 50 personer sådana undantag som avses i artikel 3.2 i det nya dricksvattendirektiv. På dessa kunde ett förenklat förfarande tillämpas. Bestämmelser om detta utfärdas av social- och hälsovårdsministeriet genom förordning.

3. Propositionens verkningar

Propositionen har inga ekonomiska verkningar eller miljökonsekvenser.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. I samband med beredningen av lagen har jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, justitieministeriet samt Vatten- och avloppsverksföreningen i Finland rf hörts.

5. Närmare bestämmelser

Social- och hälsovårdsministeriet har parallellt med beredningen av propositionen lagförslaget som tjänsteuppdrag berett social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten. Avsikten är att genom förordning genomföra det nya dricksvattendirektivet till de delar som inte refereras ovan. Avsikten är att såväl ändringen av hälso-skyddslagen som den ovan avsedda förordningen träder i kraft samtidigt.

Förslaget till förordningen har sänts på remiss till 26 instanser. Bl.a. följande instanser har avgett ett utlåtande i frågan: handels- och industriministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, utrikesministeriet, miljöministeriet, länsstyrelserna, Livsmedelsverket, Folkhälsoinstitutet, Finlands Kommunförbund, Vatten- och avloppsverksföreningen i Finland, Kunnallinen ympäristö- ja terveydenhoitoyhdistys samt ett antal undersökningslaboratorier.

6. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av hälsoskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i hälsoskyddslagen av den 19 augusti 1994 (763/1994) 16 § 1 och 3 mom., rubriken för 17 § samt 17 § 2 och 3 mom., rubriken för 18 § samt 18 § 1 och 2 mom., 20 § 1 mom. och 21 §, av dessa lagrum 17 § 3 mom. sådant det lyder i lag 777/1996 och 21 § sådan den lyder i lag 1200/1999, samt

fogas till 16 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 och det ändrade 3 mom. blir 3 och 4 mom., som följer:

16 §

Definitioner

Med *hushållsvatten* avses med undantag av naturligt mineralvatten och vatten som används som läkemedel:

1) allt vatten som är avsett för dryck, för matlagning eller för andra hushållsändamål, oavsett om vattnet tillhandahålls genom ett distributionsnät, från tankbil eller tankbåt, i flaskor eller i behållare och

2) allt vatten som i ett företag inom livsmedelsbranschen används för tillverkning, bearbetning, konservering eller saluföring av livsmedel.

Som hushållsvatten betraktas dock inte vatten som är avsett uteslutande för användning vid tvättning, bykning eller städning, för sanitetsändamål eller för andra motsvarande ändamål.

Med *anläggning som levererar hushållsvatten* avses anläggningar som för användning som hushållsvatten levererar vattenledningsvatten eller vatten som säljs i flaskor eller i behållare.

17 §

Allmänna krav och undantag från dem

Vattentäkt och anläggning som levererar hushållsvatten skall planeras, förläggas, byggas och skötas så att hushållsvattnet uppfyller de krav som anges i 1 mom. Om skyddsområden för vattentäkt bestäms särskilt.

Länsstyrelsen kan på ansökan bevilja ett tidsbegränsat undantag i fråga om uppfyllandet av de kvalitetskrav som reglerats med stöd av i 21 §. Undantag kan beviljas om distributionen av hushållsvatten inte kan ombesörjas på något annat skäligt sätt på området i fråga och om undantaget inte medför fara för människors hälsa.

18 §

Anmälan om anläggning som levererar hushållsvatten

Anmälan om var en vattentäkt som tillhör anläggning som levererar hushållsvatten är belägen samt om vattnets kvalitet och vattenbehandlingsmetoden skall göras till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten senast tre månader innan åtgärder som har väsentlig betydelse för vattenkvaliteten vidtas.

Anmälan skall göras också då vattentäkten eller vattenbehandlingen i väsentlig grad utvidgas eller byggs om eller då det med tanke på kvaliteten på det vatten som skall användas sker väsentliga förändringar i vattenkvaliteten eller vattendistributionen.

20 §

Övervakning av hushållsvatten, föreskrifter om användningen av vatten samt förebyggande av vattenburen sjukdom

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten skall regelbundet övervaka kvaliteten på vatten som distribueras av anläggningar som levererar hushållsvatten samt kvaliteten på

hushållsvatten avsett för försäljning från tankbil eller tankbåt, i flaskor eller i behållare.

21 §

Förordningar om hushållsvatten

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning närmare bestämmelser om det förfarande som skall iakttas vid ansökan om och beviljande av sådana undantag som avses i 17 § 3 mom.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning närmare bestämmelser om kvalitetskraven på hushållsvatten, om desinficering, om kemikalier som används vid

behandlingen, om de hälsorelaterade egenskaperna hos de material som används i lednings- och behandlingsanordningar samt om andra omständigheter som påverkar vattenkvaliteten och likaså om regelbunden övervakning av hushållsvatten och om de undersökningar som behövs. Om godkännande av desinfektionsmedel för hushållsvatten bestäms i kemikalielagen (744/1989).

Social- och hälsovårdsministeriet kan dessutom genom förordning utfärda närmare bestämmelser om kvalitetskrav på och kontrollundersökningar av hushållsvatten i små enheter

Denna lag träder i kraft den 2000.

Helsingfors den 31 mars 2000

Republikens President

TARJA HALONEN

Omsorgsminister *Eva Biaudet*

Lag

om ändring av hälsoskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i hälsoskyddslagen av den 19 augusti 1994 (763/1994) 16 § 1 och 3 mom., rubriken för 17 § samt 17 § 2 och 3 mom., rubriken för 18 § samt 18 § 1 och 2 mom., 20 § 1 mom. och 21 §, av dessa lagrum 17 § 3 mom. sådant det lyder i lag 777/1996 och 21 § sådan den lyder i lag 1200/1999, samt

fogas till 16 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 och det ändrade 3 mom. blir 3 och 4 mom., som följer:

Gällande lydelse

16 §

Definitioner

Med hushållsvatten avses dricksvatten samt vatten som används i samband med produktion, tillverkning, förädling, förvaring eller saluförande av livsmedel.

Föreslagen lydelse

16 §

Definitioner

Med hushållsvatten avses med undantag av naturligt mineralvatten och vatten som används som läkemedel:

1) allt vatten som är avsett för dryck, för matlagning eller för andra hushållsändamål, oavsett om vattnet tillhandahålls genom ett distributionsnät, från tankbil eller tankbåt, i flaskor eller i behållare och

2) allt vatten som i ett företag inom livsmedelsbranschen används för tillverkning, bearbetning, konservering eller saluföring av livsmedel.

Som hushållsvatten betraktas dock inte vatten som är avsett uteslutande för användning vid tvättning, bykning eller städning, för sanitetsändamål eller för andra motsvarande ändamål.

Med vattenverk avses en anläggning som levererar vattenledningsvatten avsett att användas som hushållsvatten för flera än tio bostadslägenheters behov eller en annan anläggning som levererar motsvarande mängd hushållsvatten. Ett vattenverk omfattar vattentäcker, vattenbehandlingsanläggningar och distributionsnät jämte därtill hörande behållare och anordningar.

Med **anläggning som levererar hushållsvatten** avses anläggningar som för användning som hushållsvatten levererar vattenledningsvatten eller vatten som säljs i flaskor eller i behållare.

Gällande lydelse

17 §

Allmänna krav

Vattentäkt och vattenverk skall planeras, förläggas, byggas och skötas så att hushållsvattnet uppfyller de krav som anges i 1 mom. Om skyddsområden för vattentäkt stadgas särskilt.

Länstyrelsen kan på ansökan bevilja ett tidsbegränsat undantag från uppfyllandet av kvalitetskraven i 1 mom. enligt de grunder som vederbörande ministerium bestämmer. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ger ett utlåtande om ansökan.

18 §

Vattenverksanmälan

Anmälan om till ett vattenverk hörande och till en anläggning som förpackar hushållsvatten till försäljning hörande vattentäkts läge och vattenbehandlingsmetod skall göras till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten tre månader innan åtgärder med väsentlig betydelse för vattenkvaliteten vidtas.

Anmälan skall göras också då en vattentäkt eller vattenbehandlingsanläggning väsentligt utvidgas eller byggs om eller det i vattenverkets drift sker förändringar, som är väsentliga för vattenkvaliteten.

20 §

Övervakning av hushållsvatten, föreskrifter om användningen av vatten samt förebyggande av vattenburen sjukdom

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten skall regelbundet övervaka kvaliteten på vatten som levereras av vattenverk och hushållsvatten som förpackas till försäljning.

Föreslagen lydelse

17 §

Allmänna krav och undantag från dem

Vattentäkt och anläggning som levererar hushållsvatten skall planeras, förläggas, byggas och skötas så att hushållsvattnet uppfyller de krav som anges i 1 mom. Om skyddsområden för vattentäkt bestäms särskilt.

Länstyrelsen kan på ansökan bevilja ett tidsbegränsat undantag i fråga om uppfyllandet av de kvalitetskrav som reglerats med stöd av i 21 §. Undantag kan beviljas om distributionen av hushållsvatten inte kan ombesörjas på något annat skäligt sätt på området i fråga och om undantaget inte medför fara för människors hälsa.

18 §

Anmälan om anläggning som levererar hushållsvatten

Anmälan om var en vattentäkt som tillhör anläggning som levererar hushållsvatten är belägen samt om vattnets kvalitet och vattenbehandlingsmetoden skall göras till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten senast tre månader innan åtgärder som har väsentlig betydelse för vattenkvaliteten vidtas.

Anmälan skall göras också då vattentäkten eller vattenbehandlingen i väsentlig grad utvidgas eller byggs om eller då det med tanke på kvaliteten på det vatten som skall användas sker väsentliga förändringar i vattenkvaliteten eller vattendistributionen.

20 §

Övervakning av hushållsvatten, föreskrifter om användningen av vatten samt förebyggande av vattenburen sjukdom

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten skall regelbundet övervaka kvaliteten på vatten som distribueras av anläggningar som levererar hushållsvatten samt kvaliteten på hushållsvatten avsett för försäljning från

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

tankbil eller tankbåt, i flaskor eller i behållare.

21 §

Förordningar om hushållsvatten

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar vid behov genom förordning bestämmelser om kvalitetskraven på hushållsvatten, om desinficering, kemikalier som används vid behandlingen, materialen i lednings- och behandlingsanordningar samt om andra omständigheter som påverkar vattenkvaliteten och likaså om regelbunden övervakning av hushållsvatten och om de undersökningar som behövs. Om godkännande av desinfektionsmedel för hushållsvatten bestäms i kemikalielagen (744/1989).

Social- och hälsovårdsministeriet föreskriver genom förordning om de grunder på vilka ett vattenverk kan beviljas undantag enligt 17 § 3 mom. från uppfyllandet av kvalitetskraven.

21 §

Förordningar om hushållsvatten

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning närmare bestämmelser om det förfarande som skall iakttas vid ansökan om och beviljande av sådana undantag som avses i 17 § 3 mom.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning närmare bestämmelser om kvalitetskraven på hushållsvatten, om desinficering, om kemikalier som används vid behandlingen, om de hälsorelaterade egenkaperna hos de material som används i lednings- och behandlingsanordningar samt om andra omständigheter som påverkar vattenkvaliteten och likaså om regelbunden övervakning av hushållsvatten och om de undersökningar som behövs. Om godkännande av desinfektionsmedel för hushållsvatten bestäms i kemikalielagen (744/1989).

Social- och hälsovårdsministeriet kan dessutom genom förordning utfärda närmare bestämmelser om kvalitetskrav på och kontrollundersökningar av hushållsvatten i små enheter.

Denna lag träder i kraft den 2000.